

«MottakerNavn»
«Adresse»
«PostNr» «Poststed»

Trondheim, 03.02.2023

Deres ref.:
«Ref»

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/11754

Saksbehandler:
Vemund Jaren

Tiltaksplaner for sju nasjonale villreinområder

Vi viser til vårt brev av 02.11.2022 og oppdrag 3.1.4.2.4 i tildelingsbrevet til statsforvalterne for 2023. Videre viser vi til Teamsmøter 14.12.22 og 13.01.23, samt mottatte skriftlige innspill i etterkant av disse møtene. Miljødirektoratet vil her komme med noen presiseringer i forbindelse med gjennomføringen av oppdraget.

Områder og planprosesser

Etter anmodning fra Statsforvalteren i Innlandet har Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet akseptert at det ikke utarbeides utkast til tiltaksplan for Sølnekletten villreinområde nå. Oppdraget omfatter dermed sju nasjonale villreinområder, fordelt på seks ulike planprosesser. Eventuell utarbeiding av tiltaksplan for Sølnekletten seinere må vurderes opp mot behovene som framkommer ved klassifisering av de resterende villreinområdene som gjennomføres i 2023, samt de nasjonale villreinområdene Reinheimen – Breheimen og Forollhogna som ble klassifisert til middels kvalitet i 2022.

Ledelse og organisering av arbeidet

Arbeidet ledes av ansvarlig statsforvalter. Dette omfatter oppnevning av prosjektgruppe i samarbeid med de relevante aktørene, innkalling og ledelse av møter i prosjektgruppe og referansegruppe, samt økonomi og administrasjon i forbindelse med dette.

Norsk villreinsenter er sekretariat for arbeidet. Dette omfatter skriving av referat fra møtene, utarbeiding av sakspapirer og ulike rapportutkast til diskusjon i prosjektgruppa, og utarbeiding av utkast til sluttrapport sammen med statsforvalteren. Villreinsenteret bidrar med framlegging av kunnskapsgrunnlag for arbeidet (se nedenfor), men er ikke selv medlem av prosjektgruppa.

Overordnede mål og føringer

Ved første klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene våren 2022 var det seks områder som hadde dårlig kvalitet, og bare fire områder som oppnådde middels kvalitet. På bakgrunn av dette, samt rødlistingen av villrein i 2021, har Regjeringen besluttet at det i 2023 skal utarbeides en egen stortingsmelding om villrein, og ved neste klassifisering i 2025 skal områdene ha minimum middels tilstand. Det betyr at tiltakene som foreslås vil kunne innebære ny politikk, for å kunne oppnå målene som er satt.

Tiltaksplanene skal utarbeides etter kravene i utredningsinstruksen. Mer info om den finnes her; [Utredningsinstruksen - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no) og [Veileder til utredningsinstruksen | DFØ \(dfo.no\)](https://www.dfo.no). Dette betyr blant annet at alternative tiltak skal utredes, og nullalternativet skal beskrives. Disse føringene vil innarbeides i forslaget til mal for tiltaksplanene, som vi vil dele i det felles Teams-rommet som etableres for arbeidet.

I det felles Teams-rommet vil vi også dele forslag til prosessplan og framdriftsplan. Vi understreker at dette er forslag, og at statsforvalteren og sekretariatet må bli enige om hensiktsmessig arbeidsfordeling og framdrift i hver enkelt prosess.

Samfunnsøkonomiske vurderinger

Vi legger opp til at Miljødirektoratet tar ansvaret for å vurdere om det er grunnlag for å komme med en samfunnsøkonomisk anbefaling om tiltaksplanene på overordnet nivå, i forbindelse med oversendelsen til departementet. I arbeidet i prosjektgruppene vil det imidlertid være behov for å gjøre kost/nyttevurderinger av de enkelte tiltakene som vurderes i prosessen, og sørge for at utredningen av tiltakene følger standardkravene i utredningsinstruksen. Miljødirektoratet har kompetanse på dette og vil kunne bistå de enkelte planprosessene ved behov. Vi tar også sikte på å utvikle en enkel veileder som kan hjelpe prosjektgruppene med disse vurderingene.

Sluttrapportering og videre oppfølging

Prosjektgruppa står samlet ansvarlig for sluttrapporten, som utgis uten logoer. Det bør tilstrebes konsensus i prosjektgruppa, men dersom det er uenigheter som ikke lar seg løse bør disse komme fram i rapporten. Rapporten skal inneholde grove kostnadsoverslag for tiltak som foreslås prioritert. Statsforvalteren oversender sluttrapporten til Miljødirektoratet innen 01.12.23 med sine anbefalinger om prioritering av tiltak og videre arbeid med oppfølging. Rapporten og statsforvalterens oversendelsesbrev utgjør leveransen av utkast til tiltaksplan for vedkommende villreinområde.

Miljødirektoratet vil gå gjennom alle innsendte utkast til tiltaksplaner og videresende dem til Klima- og miljødepartementet med våre råd og vurderinger. Herunder vil vi også vekte tiltakene mot hverandre, og vurdere om det er grunnlag for å komme med en overordnet samfunnsøkonomisk anbefaling.

Klima- og miljødepartementet vil trekke utkastene til tiltaksplaner inn i arbeidet med utarbeiding av stortingsmeldinga og bruke dem som innspill til prioriteringer, utforming av ny politikk og bruk av eksisterende og nye virkemidler. Planutkastene vil dermed også bli brakt inn i det tverrsektorielle samarbeidet på departementsnivå som er etablert. Etter framlegging av meldinga i 1.kvartal 2024 vil Klima- og miljødepartementet og sektordepartementene ta utkastene til tiltaksplaner opp til formell behandling med sikte på at de kan fastsettes av regjeringen som godkjente tiltaksplaner innen utgangen av 2024. Det blir så et ansvar for de relevante aktørene å sette i gang arbeidet med planlegging, finansiering og gjennomføring av konkrete tiltak som er prioritert i planene.

Framdrift, underveisrapportering og integrering med stortingsmelding

Det er fra regjeringen lagt opp til at arbeidet med tiltaksplaner skal skje som en integrert del av arbeidet med en stortingsmelding om villrein. For å oppnå dette på en best mulig måte har

Klima- og miljødepartementet forskjøvet framleggingen av stortingsmeldingen til 1.kvartal 2024, og det er lagt opp til følgende leveranser og møtepunkter for utveksling av informasjon mellom de to prosessene:

15.juni: Kortfattet avviksrapport fra statsforvalteren til Miljødirektoratet om framdrift og økonomi.

Medio juni: Møte mellom ansvarlige statsforvaltere og den interdepartementale arbeidsgruppa for stortingsmelding, formidling av erfaringer og problemstillinger så langt.

15.oktober: Framlegging av foreløpig utkast til sluttrapport til Miljødirektoratet, presentasjon i nytt møte med den interdepartementale arbeidsgruppa med innspill til behovet for ny politikk og nye eller justerte virkemidler.

Budsjett

Det er per nå disponibelt 2 mill. kr på Miljødirektoratets budsjett for 2023 til gjennomføring av planprosessene. Med bakgrunn i tilgjengelige midler og innmeldte behov tildeles statsforvalterne midler til organisering og gjennomføring av møter m.v. gjennom supplerende tildelingsbrev. Det inngås kontrakt mellom Miljødirektoratet og Norsk villreinsenter om midler til arbeidet som sekretariat for alle planprosessene. Eventuelle mer-/mindrebehov meldes til Miljødirektoratet gjennom rapporteringen 15. juni.

Midlene fordeles når vi har fått oversikt over de innmeldte behovene. Organisering av møtene (antall, fysisk/digitalt) må tilpasses tilgjengelig ramme i hvert område.

Kunnskapsgrunnlag

Utarbeidingen av utkast til tiltaksplaner må i hovedsak bygge på eksisterende kunnskap. Det finnes et godt kunnskapsgrunnlag i alle de sju områdene fra tidligere. Kunnskapen skriver seg fra gjennomførte FoU-prosjekter (GPS-prosjekter) med bred brukermedvirkning, som i noen tilfeller også har omfattet strukturerte dialogprosesser. De fleste områdene har også vært med i det nasjonale bestandsovervåkingsprogrammet for hjortevilt fra 1991. I alle områdene er det gjennomført kartlegging av villreinsens leveområder som grunnlag for de regionale planene i 2008 – 2010. I 2020 - 2021 er det også gjennomført kartlegging av funksjonsområder og arbeid med fokusområder til kvalitetsnormen ved hjelp av lokale arbeidsgrupper. Resultatene er presentert som *kartfortellinger* på www.villrein.no og er benyttet videre i klassifiseringen etter kvalitetsnormen, jf. NINA Rapport 2126. I kap. 5 i denne rapporten er det også presentert enkle påvirkningsanalyser basert på eksisterende kunnskap.

I vårt oppdragsbrev av 02.11.22 omtalte vi mulighetene for å få gjennomført noen scenarioanalyser som kan bidra til å estimere effektene av avbøtende tiltak og restaureringstiltak. Metodikk, muligheter og begrensninger for slikt arbeid ble presentert av NINA på et nettseminar for statsforvalterne m.fl. 12.01.23. Det er gjennomført mange slike analyser i de områdene der metodikken ble utviklet gjennom forskningsprosjektet "Renewable Reindeer" – Setesdal Ryfylke, Nordfjella og Snøhetta, jf. NINA Rapport 2189. Gjennom en særskilt bevilgning har vi fått etablert muligheter for å få gjennomført flere slike analyser som ledd i arbeidet med tiltaksplanene. Initiativet til slike scenarioanalyser må komme fra prosjektgruppene som lager tiltaksplanene, og Miljødirektoratet må sammen med NINA prioritere hvilke prosjekter som skal settes i gang innenfor den tilgjengelige bevilgningsrammen.

Bestilling av slike prosjekter må komme i 1.kvartal 2023 når prosjektgruppene har kommet i gang med arbeidet, og resultatene rapporteres i 3.kvartal slik at de kan bli tatt hensyn til når prosjektgruppene skal levere sine utkast til tiltaksplaner før 01.12.23. Det må da forutsettes at NINA deltar på et møte i prosjektgruppa for å få med lokale innspill før arbeidet settes i gang.

Intern og ekstern kommunikasjon

Miljødirektoratet tar ansvaret for at det etableres et felles Teams-rom for Miljødirektoratet og de ulike planprosessene. Det vil der kunne deles interne dokumenter som f. eks. maler, forslag til prosessplan, oversikt over kontaktpersoner m.v. Det vil også kunne legges til rette for uformell kommunikasjon gjennom chat-funksjoner o.l.

Som avtalt på møtet 13.01.23 vil Miljødirektoratet tilby regelmessige kontaktmøter om arbeidet på Teams. Vi antar at behovet vil være størst i oppstartsfasen, og legger opp til månedlige møter fram til sommeren i første omgang.

Miljødirektoratet har utarbeidet kommunikasjonsmål og aktiviteter for villrein i 2023;

Befolkningen er kjent med tilstanden til villrein i Norge og hva som må til for å bedre den

- *Bistå statsforvaltere i å skape oppmerksomhet rundt arbeidet med tiltaksplaner for villreinområder*
- *Bruke sosiale medier til å skape oppmerksomhet og øke kunnskap om villrein i Norge*
- *Skape oppmerksomhet rundt lanseringen av klassifisering av 14 villreinområder etter kvalitetsnormen for villrein 1. desember*
- *Løfte problemstillinger rundt arealbruk og naturmangfold i kommunikasjonstiltak om villrein*

I den forbindelse tar vi initiativ til å lage en enkel kommunikasjonsplan for å bistå statsforvalteren i å skape oppmerksomhet rundt arbeidet med tiltaksplaner. Vi deler denne i Teams-rommet som grunnlag for kontakt mellom kommunikasjonsrådgivere hos oss og hos statsforvalterne.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Vemund Jaren
fagdirektør

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet

Postboks 8013 Dep

0030

OSLO